

„Edinost“

Izhaja enkrat na dan, razun nedelj in praznikov, ob 6. uri zvečer.

Naročnina znaša:

Za celo leto 24 kron
za pol leta 12 „
za četrt leta 6 „
za en mesec 2 kroni

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 nvc.); izven Trsta pa po 8 stotink (4 nvc.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasiilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglasi

se računajo po vrstah v petu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Postana osmrtnice in javne zahvale domači oglasi itd. se računajo po pogobu.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglasi je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, 11. nadstr.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu

Nekaj podatkov o šolstvu v Primorju.

Člen deželnega odbora in zbora istrskega, posl. Tomasi, je tožil povodom razprave o deželnem proračunu, kako da vlada zane-marja italijansko šolstvo in da pristranski podpira Nemce. Izvajanja Tomasijeva je porabil »Piccolo« za ganljivo jeremijadi, v kateri je dokazoval s številkami, koliko troši država za nemške šole v Primorju in kako malo za laške. »Piccolo« je izračunal, da je v Primorju le 15.206 Nemcev, Italijanov pa 294.580. Vendar troši država za nemške srednje šole v Primorju 446.292 kron na leto, za Italijane pa le 73.682 kron. Z drugo besedo: država troši za skoro dvajsetkrat manjše število Nemcev, 6-krat več nego za Italijane. To je: 25 stotink na vsacega Italijana, a 29 kren 34 stot. za vsacega Nemca. Za ljudsko šolstvo ne daje država Trstu ni novčiča, Goriški nekaj čez 6000 kron, Istri nekaj čez 47000 kron. Za nemške ljudske šole v Trstu in Pulju pa troši država 177.012 kron.

»Piccolo« je tožil tudi, da vlada krivično postopa tudi o imenovanju členov v šolske svete. Zadnja »Naša Sloga« reagira na te »Piccolove« tožbe v daljšem članku in dokazuje, koliko povoda za tožbe imamo še le mi Hrvatje in Slovenci.

Predsednik dež. šolskega sveta za Istro je Nemece, podpredsednik je Nemece, poročevalce Nemece-Italijan, če tudi s slovenskim imenom; nadzornika za ljudske šole Slovence in Italijan; zastopnik ljudskega šolstva po rodu Slovence, a ljubljence Italijanov; oba zastopnika srednjih šol Nemece; trije zastopniki deželnega odbora vsi Italijani.

Torej od 13 členov c. k. dež. šolskega sveta je 6 Nemecev, oziroma Nemece-Italijanov, 5 pristnih Italijanov, 1 Slovenec ljubljence Italijanov in 1 Slovenec. Hrvata ni nobenega!! In to v pokrajini, ki je po dveh tretjinah hrvatsko-slovenska.

Glede sestave okrajnih šolskih svetov navaja »Naša Sloga« kakor izgled okraj Pazin. V okrajnem šolskem svetu pazinskem je 5 Italijanov, 2 Hrvata in 1 Slovenec v ravnateljstvu hrvatskega gimnazija v Pazinu. A ta okrajni šolski svet posluje za okraj, v katerem je do šestkrat več Hrvatov nego Italijanov.

PODLISTEK

Kislo mleko.

Črtica. — Spisal Gromozenski.

Grajsčak je opazil njene poglede. Prižgal si je z nova smotko ter spregovoril po kratkem zakasljaju:

»Olga, že dvajset let sva v kleščah najinega zakona — no, vedno sem mislil, da si mi zvesta. Zdaj si mi pa sama uničila te lepe misli. Professore, ti si slišal, seveda kakor priča, da te je »uslišala«. Še danes pojdem v Celje k svojemu odvetniku, da pomaga ločiti najin zakon«.

Hudomušnež se niti smejal ni, le z brkami je malo zmigaval.

»Zdaj pa le vsi čezme! Jaz zapuščena sirota!«

Na nebu se je produciralo poletno solnce. Morda je hotelo stvariti nov rekord gretja, saj se je živo srebro v toplomeru vzdigalo vedno višje, ter se je, ker solnce nikakor ni hotelo ponehati, v skrbeh oziralo navzgor, kedaj da mu zmanjka prostora. Oni v lopu so se potili; najbolj seveda gospa in gospod Stojan. No, on si je vedel pomagati: kar slekel je suknjo in jo vrgel v lopin kot. Gospej pa ni ugajalo to; začela se je kregati:

»Saj vedno pravim, da si se popolnoma pokmetil. V društvu dam in tujeev — be-

tovnega Italijanov. V drugih okrajnih šolskih svetih je razmerje še bolj kričeče.

Italijanskim dijakom na srednjih šolah daje štipendije dežela, nemškimi država, slovenskim — nikdo; pač nekdo jih daje: to je siromašni narod, ki si jih mora odtrgavati od ust!

Kri ti mora zavreti v žilah, ko se spominjaš, da država in dežela dajeta oni denar iz blagajna, v katere se stekajo žulji tudi Hrvatov in Slovencev; v deželno blagajno celo veliko več, nego od drugih.

»Piccolo« primerja pač, kolike troši država za vsacega Nemca in koliko za vsacega Italijana na polju srednjega šolstva; interesantno pa bi bilo, ako bi hotel izračunati, koliko troši za vsacega Hrvata; še bolj interesantno pa bi bilo, če bi hotel storiti isto glede Slovencev, ki nimajo niti jedne srednje šole.

Istotako vnebovpijoče je, ako primerjamo, koliko troši država za ljudsko šolstvo Nemecev, katerih je le pešičica, in koliko za Hrvatje in Slovence. Za pešico Nemecev troši samo v Trstu in Istri, brez Goriške, 177.000 K; za Hrvatje in Slovence v vseh treh pokrajinah Primorja pa le 53000 K. Preko 17000 slovenskih in hrvatskih otrok v Istri pušča brez vsake šole, v mestu tržaškem pa vso slovensko dečo. In to vkljub vsem šolskim zakonom in pedagoškim načelom!!

»Naša Sloga« vselika ogorčeno: Da smo pero pomakali v kri, ki vre v nas, ko mislimo na šolstvo v Primorju, bi se drugače glasilo to!

Madjarizacija Hrvatske.

I.

Nekoliko časa sem se, kakor morda še nikdar, akcentuiral tendencija Madjarov, da bi pomadjarili Hrvatsko. V tem se sedanje ministerstvo Szell kaže velike energičneje in dosledneje, nego so bili vsi njega predniki.

Rekli bi, da se povračamo v dobo, hujšo od predilrske; v ono dobo, ko so Madjari očitno šli ne le za tem, da jej strž vsako avtonomijo, ampak tudi za tem, da jej vsilijo svoj jezik in s tem tudi svojo narodnost.

sedo »tujeev« je izgovorila s povdankom in je o tem po strani pogledala profesorja, saj vemo, da ga ni ravno rada videla — se začinjaš slačiti«.

»Dušica zlata! Latinec pravi: Verba movent, exempla trahunt, kar pa ti seveda ne umeješ, ker v tvoji mladosti še splošno ni bilo dokazano, da-li se dolgih las prijema kaka latinska beseda, ali ne, moram ti torej že slovenski povedati — no, pravi se: pojdi in stori tudi ti tako«.

Pravega odgovora na to hudomušnost sicer ni dobil, a če je umel in v poštev jemal oni nemi jezik grdih pogledov, imel je gotovo dovolj. Sicer pa moč latinskih pregovorov ni piškava, ker že si je odpenjal profesor suknjo in jo tudi slekel, da-si se je gospa zgražala.

Do Vande seveda rek ni imel nobene moči, ker je bila zelo lahko oblečena, — vročina je torej ni prehudo mučila.

Ah, uboga gospa mamica!

Kar v potokih se jej je točil pot po obrazu, desnica jej je obnemogla o rabi paljhače, njen položaj je postajal res nevaren.

Sramežljivo je odpela jeden gumb svoje bluže, še jednega, še jednega in tako naprej, dokler ni bila vsa bluza odpeta ter kazala močen siv modere.

Pa tudi to sredstvo gospej ni mnogo pomagalo.

Ta tendencija se je poostila proti ilirskemu gibanju, a našla je svoj izraz v poznanem Košutovem izreku: Na zemljepisni karti ne nahajam Hrvatske! Hrvatska ni bila več za Madjare niti geografski poj. Bila je zemlja — mrtvih.

Hrvatje so dokazali mej tem, da žive ter so — kakor se je naglašalo večkrat — s svojim junaštvom rešili svojo narodnost in svoj jezik. Ti svetinji se jim danes zopet stavljati na kocko. Tu ni govora o kakem posamičnem slučaju, o kakem pojedinem kršenju nagodbe, o kakem pojedinem pomadjarjenem imenu kake železniške postaje. Tu je z istem, ki se izvaja z železno in trajno doslednostjo. Hrvatska je del Madjarske in se mora pomadjariti: to je geslo, to je tendencija. Vsaki dan beleži kak nov člen, uvrščen v verigo madjarizacije. Nulla dies sine linea.

Evo vam načina, kako je Hrvatska zastopana na pariški razstavi; evo vam Hrvatsko zastopavljeno in popolnoma uključeno v poj. Ogerske o zaobljubi nadvojvode Frana Ferdinanda; evo vam Hrvatsko popolnoma izbrisano o prihodu angleškega vojnega brodivja v hrvatsko luko na Reki; evo vam hrvatsko Primorje pretvorjeno v madjarsko Primorje; evo vam Hrvatsko, izključeno od kraljeve zahvale, ker je Najviše ročno pismo naslovljeno jedino le na ministra Szella, kateri je je tudi sopolpisal in je vsled tega tudi odgovoren zanje; v tem ročnem pismu se govori jedino o narodih Ogerske, dočim Ogerska ni Hrvatska: evo vam prvi zvezek knjige, posvečene Hrvatski v delu »Avstro-ogerska monarhija v besedi in sliki«, iz katerega zvezka se nam kaže namen, da se Hrvatska pokaže kakor integralen del madjarske države; evo vam . . . no, kedaj bi završili? Litanije so dolge in brezkončne. Od kod torej to poostrenje od strani Madjarske? Mi mislimo, da se v političkem življenju in v politički zgodovini sploh posamična dejstva ne smejo tolmačiti izolirano, vsako za-se, ampak po neki sintetični skupnosti in po nekem sintetičnem cilju. Tako je tudi v tem slučaju.

Madjari vidijo, da v Hrvatski sami morejo računati na jako poslušno stranko, sposobno v to, da jim žrtvuje vse. Čemu varati se? Ko je grof Khuen-Hedervary došel v Hrvatsko, je v samih krogih unijonistiške stranke naletal na neko nezaupljivost. Jedini

»Ko bi vsaj sladoleda imela«, je vzdihnila.

»Milostiva gospa! Kislo mleko prežene prej jejo, nego sladoled«, je pripomnil dr. Kralj.

»Gospod Kralj, mar mislite, da imam jaz kmečki želodec, da si upate kaj takega svetovati! Pa saj sem že rekla, da me hočete jeziti na vsaki način«.

»Nikakor ne, milostiva; ali verjemite, da si s sladoledom lahko želodec prihladite, kar je zelo nevarno — s kislim mlekom pa —«

»Si ga pokvarim«, je presekala gospa. — »Le mirujte s svojimi nasveti!«

Ko bi hoteli milim čitateljicam opisati poglede, ki jih je profesor navadno dobival o takih prilikah, morali bi govoriti o baziliskih, katere živali pa Slovenci ne poznajo, ker ni pri nas doma.

Sicer pa gospa Stojanova ni bila hudobna, temveč le jezikava do skrajne meje.

Da se malo dotaknemo tudi njenega duha, omenjamo, da ni bila vedno bogata grajsčakinja, marveč je do svojega dvajsetega leta živela kakor hčerka ubogega rokodelca.

Ni imela torej prilike za posebno nabožbo; in ker pravimo: česar se Janezek ni učil, ne bo Janezek znal, se ne smemo čuditi, če gospa Stojanova v svoji konverzaciji

Crnković je bil žnjim. Danes sta s Crnkovićem ločena, ali ob tem se je obkrožil z drugimi elementi. Grof Khuen si je prizadeval, da pridobi za-se inteligenco in da sam kulturi v Hrvatski določi neko smér v zmislu unijonistiškega političkega zistema.

Ni jedno ni drugo se mu ni posrečilo; to je na čast Hrvatski. Posrečilo pa se mu je vendar, da je pridobil neke pojedine sile, katerim ni možno odrekati neke relativne vrednosti. Naj se spomnimo tu Pliveriča, Šilovića, Egersdorferja, Tomašića, Speveca in še nekaj drugih.

Razun tega se mu je posrečilo vspavati meščanstvo prestolnice, ki je nekaj prednjačilo vsej Hrvatski v borbi za narodno stvar. Nočemo preiskovati danes, kako je prišlo do tega; dosti je, da smo konstatirali to.

Politični pregled.

TRST, 29. avgusta 1900.

K položaju. »Information« je dobila iz čeških krogov nastopno situacijsko sliko:

Šanse, da bi akcija vlade za vspostavljenje delovanja parlamenta bila kronana od zaželjenega vspeha, se slabšajo od dne de dne. Kakor gotovo treba smatrati, da se predlogi ministerstva predlože češkemu narodnemu svetu v odločitev, a s tem je že odločena njih usoda v neugodnem zmislu; kajti češki narodni svet obseza, kakor znano, izvzemši radikalno-napredno stranko, vse skupine naroda češkega, sloneče na podlagi državnega prava. Med strankami, zastopanimi v narodnem svetu, so klerikale, agrarna stranka in obrtna stranka, in menda tudi konservativni veleposestniki, če možno, še manje pripravljeni za kompromis ali modus vivendi s sedanjim kabinetom, nego pa Mladočehi. Vse te stranke bodo — ker menijo, da s kolikor možno ostrim vedenjem nasproti sedanji vladi najbolj imponirajo širokim slojem volileev — glasovale za to, da se proti vladi nastopi kolikor možno energično in da se češke zahteve stavijo tako visoko, da bo sporazumljenje nemožno. Da-si bi bila vsaka stranka za-se morda pripravljena, iti vladi nasproti, jih želja, da prekose Mladočeha, zavaja, da se izrekajo za opozicijsko in obstrukcijsko politiko, vsled katere postane prepad med Čehi in vlado nepremostljiv.

ni poznala »bon tona«, s kakoršnjim se dame današnjih dni pač rade ponašajo.

Profesor pa ji tudi ni smel zameriti osornosti in zbadanja, saj jej je podrl lepe zračne gradove, kajti svoji Vandi je želela vsaj barona.

In vedno se je upala, da Vanda pusti profesorja...

Grajsčaku je lezla glava na prsi. — Spane ga je mučil.

»Roza, kaj, ko bi mi dva malo pospančkala; kaj misliš! Profesor in Vanda bosta tudi brez naju vročino prenašala«.

Res je vstala, a nekaj je morala še reči:

»Vanda, zdaj se pa le pripravi in pazljivo poslušaj predavanje o kislem mleku, saj vem, da te bo gospod ženin zabaval žnjim«.

»Uboga revica!«, je dostavila še in jo poljubila na čelo ter odšla s soprogom v naročje populudanskega sna.

Vanda je ljubila svojega ženina: radi tega jo je vedno bolelo, če ga je njena mati zbadala. No, trudila se je pošteno, da je nekako zbrisala, kar je pokvarilo materino ravnanje.

Komaj sta izginila oče in mati, že se mu je ljubeznjivo k prsim — no, pa saj veste, kako delajo zaljubljeni ljudje!

(Pride še.)

Poročila, ki dohajajo o ogorčenju med narodom češkim, govore prej za to, da tasituvacijska slika odgovarja približno resnici, nego pa za nasprotno. Poročila o udeležbi in o dogodkih na sedanjih taborih govore le prejasno, da je ogorčenje med narodom najintenzivnejše in da se isti nabaja v jako vojevitem razpoloženju. Več nego naravno je, da stranke, ki so zastopane v narodnem svetu in ki smatrajo sebe za reprezentantje naroda in njegove volje, poštejajo to razpoloženje in računajo žnjim. Stvar je resna, veleresna, kajti sedaj se politični krogi na Dunaju pač ne smejo več tolažiti z mislijo, da se je po kapitulaciji pred nemško obstrukcijo čutila zadeta le jedna stranka v narodu češkem, ki hoče sedaj tirati nekako maščevalno politiko; ne, sedaj morajo tudi na Dunaju imenovati otroka po njega pravem imenu: tu ima vlada posla z vsemi strankami — z vsem narodom, tu je akuten konflikt med upravo države in najenergičnejšim in najrazvitejšim narodom. Kaj pomenja to, ne treba puvitati.

Nemškim radikalcem, ki sploh ne pripoznavajo več te države in torej tudi njenih specialnih koristi ne morejo poznati, je že lahko klicati na veselo vojno, ali o onih, ki nosijo odgovornost za posledice temu konfliktu, bi menili mi, da se morajo zavedati, da te posledice bi utegnile pomenjati veliko vprašanje o — obstanku države. Nar. vsaj se zdi izključeno, da bi se dunajski krogi ne zavedali usodnosti trajnega konflikta med narodom češkim in državno upravo. S tem se n. pr. ne bodo mogli izgovarjati, da so jih dogodki prehvapili: svarilnih znamenj so imeli dovolj iz zadnjih časov, kajti narod češki je podal dovolj dokazov svoje energije, ki ne pozna ozirov, ko gre za življenske koristi.

Akcija vlade. »Neue Fr. Presse« javlja, da so se razgovori ministerskega predsednika z voditelji strank že začeli. Prvi so na vrsti češki voditelji. Potem pridejo na vrsto voditelji nemških strank in desničarskih skupin. Razgovori bodo imeli zgolj informativen značaj, tako, da ni možno govoriti o pravih pogajanjih vlade s strankami.

»Politik« pa zatrja na podlagi — kakor pravi — dobrih informacij, da sedaj ni ničesar določenega glede sklicanja državnega zbora, torej ni možno govoriti o kakih namerah vlade za slučaj, da se parlament zopet pokaže nesposobnega za delo. Kratko malo: do sedaj ni nikakih takih projektov ali sklepov in so vse razne vesti o razpuščenju zbornice, oktroiranju novega volilnega reda, zistiranju ustave itd. le zgolj časnikarska konjekturalna politika, katere ni smeti smatrati posebno tragično.

Utisi z Francoskega. V pogovoru z nekim novinarjem je češki odličnjak dr. Herold razlagal utise, ki jih je prinesel s seboj s svojega potovanja na Francozko. Ti utisi so najboljši. Francozi so nepristopni, zapeti in nezaupni, ptujejo je torej težko priti v tako imenovane zaključene kroge pariške družbe. Čim pa si je enkrat pridobil njih zaupanje in simpatije, ga kar obsipljejo s pozornostmi, ga vabijo na vse strani. Tem večja zasluga je torej, ako kdo prodere v pariško družbo in si pridobi zaupanje, da more v tej »atmosferi« pojasnjevati češko vprašanje. Ogerska je Francozom poznan pojem, dočim so jim nazori o Cislajtanjih popolnoma zmešani. Naše jezikovne razmere so jim uganjka. Ni čudo. Francozi so — kakor je rekel Heroldu Deschanel — v vnanji politiki 10 let p r e s p a l i. Rusko-francozka zveza je uvela slovanske simpatije. Francozi začenjajo opazovati zapadne Slovane, oni čutijo, da med Rusijo in Nemčijo živé slovanski narodi, ki se tudi boje pred hegemonijo nemštva. Spoznavanje nevarnosti pangermanizma podpira naraščanje stranke nacionalistov. Ta stranka preide v široko narodno stranko. Francija se bo iz nagona po samoohrani bližala slovanskim narodom, ker je žnjimi zvezana po identiteti koristi, bojazni in nad. Za povspesevanje francozko-čeških odnošajev je potrebno, da se osnuje slovanski korespondenčni biró. Sedanja francozka vlada in oficijelni krogi se ne brigajo mnogo za Čehce; tem večega in resnega prijatelja ima narod češki v Pavlu Deschanelu, ki bo pravi mož o pravem času, ki ga pričakuje Francozka. Skupni utis dr. Herolda je ta, da bo trebalo še mnogo truda, predno v inozemstvu prodere pravo umevanje češkega vprašanja; no, v Franciji je opaziti razveseljiv napredek v tem pogledu.

Razprava proti morilcu Bresciju se je pričela. Posel branitelja je prevzel odvetnik Merlino iz Rima. Zanimivo je, da je bil v svoji mladosti sam anarhist. Takrat je moral bežati iz Italije in je prepotoval pol sveta. Pozneje je postal socialist in odličan odvetnik, a tudi briljanten žurnalista. Priznati treba torej, da ga njegova prošlost posebno kvalifikuje za posel, katerega so mu naložili sedaj. Iz Rima poročajo, da se bo obramba Merlina gibal v tej smeri, da je krutost italijanske policije glavni vir anarhističnim zločinom. Le italijanska policija da postavlja anarhiste izven zakona.

V drugih državah da ni tako. Zato pa vidimo, da se anarhisti še le potem, ko so živeli v inozemstvu, vračajo v domovino z namenim maščevanja.

Tržaške vesti.

Novi policijski red za Primorje, ali lex G o e s s, kakor ga imenujejo nekateri hudomušniki — zato smo včeraj govorili o »zakonu« — je predmetom razpravljanja po vsem mestu. Nikdo ne more oporekati potrebi reda tudi v tem pogledu. Tudi nočemo dvomiti, da so o sestavljanju novih določil namestništvo vodili le dobri nameni. Ali mi smo povdarjali že včeraj in povdarjamo danes zopet, da tudi v takih stvareh treba gledati na odnošaje in paziti, da ne trpe preveč pridobinski interesi posamičnih slojev.

O novem policijskem redu nam je došlo že več glasov iz interesovanih slojev, kateri se več ali manje strinjajo z našimi včerajšnjimi izvajanjem. Vzlasti mali gostilničarji so močno vznemirjeni. Nekdo nam piše:

Na. nestništvo je v sporazumljenju z magistratom izdalo nova določila, katerim je namen omejiti pijančevanje.

Oglejmo si najprej določila glede žganjarij!

Kar se tiče večernega zapiranja žganjarij, nimamo ničesar prigovarjati, ali druga je glede odpiranja zjutraj. Mi odobrujemo namen viših oblasti, ki hočejo utesniti pijančevanje; ali s tem, da se žganjarije drže zaprte zjutraj do 8. ure, je po našem menjenju bore male ali nič doseženo. Pijanci po poklicu, postopači, ki ne delajo, bodo prihajali nad žgane pijače tudi po 8. uri ter bodo imeli dovolj časa za svoje pijančevanje. Oni pa, ki pijejo čašico, ko gredo na delo — kar se godi med 5 in 7 uro — ti niso nikaki pijanci, ampak revni delavci, ki ne morejo trositi več, nego par novičev: dotičniki bodo — kar se je že svoj čas zgodilo na Angležkem — kupovali žgane pijače, jo nosili domov in tako bo imel novi red namesto dobrega, nasproten uspeh!

Mi priporočamo zapiranje ob 8. uri zvečer, a kar se tiče zjutranje ure, želimo, naj se določi druga ura.

Krème in drugi slični lokali so potrebni vsaj do 12 ure, ker se mnogokrat dogaja, da prihajajo tujei v poznih urah in gladni. Kam naj se obrne, recimo, priprost delavec, ako je prišel v Trst ob 12. uri po noči?

Nekedaj je šla družba tržaških Slovencev peš v Gorico — za stavo. Dospeli so tja ravno ob 12. uri po noči, trudni in gladni! Tešili so se, češ, ko dospemo v mesto, se prav dobro pokrepčamo. A kako so gledali debelo, ko so našli vse javne lokale zaprte!

Takih slučajev je v Trstu na stotine. Tu sem prihajajo tujei ob vsaki uri. Osobito pa bo ta nova določba slabo uplivala na ljudi, ki se zakasnijo na železnici, na parobrodih, ali (in teh je največ) po suhem.

Res, da bodo izjeme. Na primer bo oni, ki plača 2 K na dan (v včerajšnji »Edinosti« je stalo po pomoti »na uro«), imel lahko odprto do poznejše ure, ali to bo mogoče le bolje situiranim gospodarjem.

Kaj bo pa z revnejšimi, ki životarijo in ki ne morejo trositi kron za podaljšanje ur?

Ta novi red se bo gotovo popravljaj, kakor se zakoni vedno popravljajo. Zato priporočamo vse razne pomisleke v resno uvaževanje onim, ki so poklicani, da bodo odločevali o — tako smo uverjeni — neizogibnih spremembah.

Pozdrav avite colture! Pišejo nam: Gospod dr. Mandić, katerega imajo lahoni »na piki« le zato, ker ni zatajil svojega hrvatskega prepričanja, je bil na njega novem stanovanju pozdravljen po sinovih 2000-letne colture s tem, da so mu pomazali tablico, ki jo je dal obesiti v veži hiše, kjer stanuje (ulica Cassa di risparmio 2). Take čine ultra civiliziranih lahonov treba si zapomniti in po mogočnosti ohraniti v spominu za bodoče

čas! Oni si hranijo več ali manj avtentičnih levov in druge starine, ki naj pričajo o njih colturi. Mi jim pa — ko bo čas za to — pokažemo »monumente« njih bruture!

Transvaalel v Trstu. Z včerajšnjim poštanim vlakom se je ob polušetih zvečer pripeljal v Trst oddelek hrvatskih delavcev, ki so jih Angleži izgnali iz rudnikov v Johannesburgu. Angleži so jih bili nabasali na parnik, pripeljali v London, t m so dali vsakemu 1 funt sterling ter vožni listek do Dunaja. Na Dunaj so prišli reveži brez novičev. Dunajska policija jim je dala nekaj denarja, in predinoči se jih je 55 odpeljalo proti jugu. V Št. Petru se jih je ločilo 40; peljali so se na Reko. 15 jih je prišlo v Trst, med njimi 1 Tržačan; ostali so doma iz Dalmacije. Tudi tu so jim dali malo podpore. Pet jih je odpotovalo danes domov, ostali si tukaj iščejo dela. Ob odhodu iz Johannesburga niso imeli toliko časa, da bi si vzeli svoje stvari. Nekj delavec je imel v postelji skritih 127 funtov sterl., katere je moral pustiti tamkaj.

Česa nam treba?! Iz Škeda ja nam pišejo: Če hočemo ustvariti iz mlačnežev zveste narodnjake, treba, da jim pripomoremo do natančnega poznavanja slovanske zgodovine in literature. Pomisliti moramo, da smo vsi prepojeni z nemškim in italijanskim kulturnim življenjem; naše razvade, naši pozdravi, lepotičja naših žen in tudi velik del naših duševnih lastnosti, so produkt uplivov tujih form; niso naši, slovanski. Vrh tega kruhorborstvo večkrat tlačí v nas narodno čustvovanje. Če vemo, kako izesano pleme romansko prepada moralno in se bo moralo umakniti zdravejšemu, tedaj si bomo prizadevali, da se ohranimo žilave in se bomo uspešno branili tujih običajev, ki nas le razjedajo. Naša zavednost ne bo umetna, hipna, frazerska; ne bo nekaka abstrakcija od našega bistva, marveč nekaj povsem naravnega.

Fanatik ne pozna ozirov; pravi narodnjak pa zna ločiti osebo od ideje in je prizanesljiv proti tujei-posamičniku; tem intenzivnejša je njegova borba proti uplivu tujstva, ki nas uničuje. Mi ne potrebujemo fanatiziranih ljudi; pač pa zavednih in odločnih. Le iz prave, resnične zavednosti prihaja odločnost, energija. Umetno razpaljeni fanatizem pa je slama, ki je v bodočem hipu že zgorela. Baš v naši okolici vidimo, kako nam ravno iz takih fanatikov v najčeseje prihajajo mlačneži in potem izdajice. V fanatičnem človeku pa se dušijo tudi občeloveške lastnosti, vsaka zdrava korenina, iz katere naj bi se razvil oni človek — ideal Platonov, človek po nauku Kristusovem.

Tako se dan na dan množi ona razgreta in nezadovoljna masa, oni gnili podstav, na katerem sloni naša kulturna stavba. Kake sadove poganja ta »kultura«, v tem slučaju laška, je razvidno iz tega-le sramotnega dogodka:

Dne 27. t. m. so ob priliki ljudskega plesa blizu Škeda ja, hodili takozvani načelniki plesa z rudeče-belo-rudečo zastavo in godbo (s katero, mi ni znano) pobirat »mancio«. Prišli so tudi pred čistilnico za riž v sv. Soboti. Hoteli so v notranje prostore tovarne in to med delom. Seveda jim je vratar zabranil vstop in jim velel, naj ostanejo zunaj in naj pred vratmi počakajo, da dobe »mancio«. Na to pa so vsi skupaj zagnali huronski krik in psovali vratarja, Slovence, s sledečimi in podobnimi izrazi:

»Porcho d' un schiavo! Maledetti i Schiavi e la loro patria! El vada in Boemia o Croazia, qua šemo a Trieste!« itd.

In to so kričali ljudje iz slovanske okolice, ljudje v kratkih, manderijarskih hlačah, starei, katerih obraz že od daleč kaže slovanski tip, načelniki plesa, ki so nosili na glavi klobuk, odlični s peresi in cvetjem po slovanskem običaju!

Pripomnjeno bodi, da so se ti ljudje hoteli maščevati, ker je na dan cesarjeve 70-letnice vihrala iznad tovarne slovanska trobojnica. Taki dogodki so žalostni pojavi, ki pričajo, da ljudem nedostaje plemenitost src. Plemenit človek tudi nasprotniku ne dela kaj tacega. Misliti moramo delovati torej na oplemenjevanje src in tu se mi usiljuje vprašanje: smo-li že zadostili svoji narodni dolžnosti, če smo dali priprostemu ljudstvu političnih častopisov? Ne; mi pozabljamo preveč na leposlovno čtivo, ki naj blaži naša čustva, ucvavnava naše strasti, izruva iz nas sadove toje kulture in nas osloboja — in to naj si zapomnijo posebno naše ženske — priveskov laškega življa, hrepenja po puhlem, razjedajočem uživanju in veselieah.

Da, najprvo treba, da smo ljudje, pravi ljudje po božji podobi! Če smo ljudje s pravim sream, držeči se svojih običajev — potem bomo eo ipso branili svoj jezik, svojo narodnost in svoje pravo. Lažinarodnjaki, frazariji, fanatiki — to nikdar!

Če se naša duša oplemeni polagama, če nam bosta edinost in bratska ljubezen v načelo, potem se uresniči prorokovanje pesnikovo: da se nam vremena zjasne! Ljudje, plemeniti, blagi, pošteni bodimo — tega nam treba!

Jeremija II.

Slovenskim pogrebnim društvom v Trstu in okolici! Iz Barkovelj nam pišejo: Čitaje vevlašni narodno-gospodarski poziv gosp. Rakuše »Konsumnim in obrtnijskim društvom v Trstu in okolici«, spomnil sem se na naša pogrebna društva v Trstu in okolici. Moja želja je, da bi se našel rodoljub-strokovnjak na narodno-gospodarskem polju, ki bi povabil predsednike vseh pogrebnih društev okolice katerih je, če se ne motim 10, in jim raztolmačil važnost zveze vseh teh pogrebnih društev. Z ustanovitvijo zveze, tako se nadejam, bi odpadlo tudi tisto brezkorisno razdeljevanje kapitala med ude, katero se vrši v nekaterih društvih vsako četrto leto. Nabrani kapital bi se lahko porabil za bolj koristne namene, nego sedaj eventualno za ustanovitev slovanskega pogrebnega zavoda.

Sklepam v nadi, da se bode ta moja misel uvaževala.

Z naših sodišč. Včeraj sta bila na tukajšnjem deželnem sodišču obsojena: 48-letni Josip Ciona zaradi javnega nasilstva v eno leto težke ječe, kar se je o aretiranju branil in dejanski napadal redarje: lastnica psa, ki je junija meseca ugriznil Marija Zupančiča, je bila obsojena, da plača 20 K globe, ker je pustila psa brez nagobčnika.

Požar je nastal sinoči v brivnici Jakoba Masettija v ulici Giulia št. 43. Gasileci, ki so bili kmalu na licu mesta, so pogasili ogenj, ne da bi isti napravil znatne škode.

V bolnišnico so sprejeli sinoči nekega Evgenija Spazzapana, katerega je nekdo v Kjadinu ranil iz revolverja. Rana je lahka. Sodišče preiskuje dogodek.

Aretriranje. Policijski agent Baseoviel je včeraj aretiraj Ivana Kristana iz Postojne zaradi nevarnega žuganja; isti agent je včeraj prijel dva znana uzmoviča, že večkrat kaznovanega Ivana Vatovca iz Trsta in Petra Buligatija iz Vidma na Italijanskem.

Samomor. 24-letna služkinja Ivana Mavca, v službi rodbine Pipan v ulici Nuova št. 22, je včeraj predpoludne skočila z okna v četrtem nadstropju na dvorišče, kjer je obležala mrtva. Truplo so prenesli v mrtvašnico pri sv. Justu. Vzrok samomoru ni znan.

Okrajna bolniška blagajna. Tekom prošlega tedna je bilo prijavljenih 490 slučajev bolezní, 470 oseb je proglašanih zdravimi, 919 jih je ostalo v zdravljenju, med poslednjimi 196 takih, ki so ponesrečili na delu. V 1201 slučajih so se bolniki pregrešili proti naredbam zdravnikov. Na podporah se je izplačalo tekom tedna 10.835,36 kron.

Dražbe premičnin. V četrtek, dne 30. avgusta ob 10. uri predpoludne se bodo vsled naredbe tuk. e. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: ulica Nuova 1, ura, pohištvo in raznovrstne stvari; ulica Acquedotto 11, pohištvo, ulica Sanità 8, dragocenosti; ulica delle Ombrelle 1, buteljke; ulica Barriera vecchia 12 in ulica del Bosco 12, oprema v zalogi, pohištvo in čevlji; ulica Michelangelo 7, pohištvo; ulica Majolica 2, plinomer in lesení zatvor za pisarno.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplomer ob 7. uri zjutraj 23,5., ob 2. uri popoludne 26,2 C°. — Tlakomer ob 7. uri zjutraj 761,1 — Danes plima ob 10:55 predp. in ob 11:40 pop.; oseka ob 5:2 predpoludne in ob 5:36 popoludne.

Ciril-Metodov dar so doposlali gg. Meden Fran Sv. Križ pri Trstu 2 K, Znidarski Josip v Barkovljah mesto »razsvetljave« 1 K, gdč. Godina Marija med svati o priliki poroke g. Frana Cerkveniča z gdč. Terezijo Godina pri sv. Mariji M. spodnji 6 K, J. Pertot v Bazovici potom uprave »Edinosti« 5 K 81 st., nabrane pri »Lipi« v Bazovici dne 24. t. m. med »nevernimi Tomazi«, da-li so nekateri tržaški okoličani res bili dne 23. t. m. na Nanosu.

Skupaj 14 K 81 st.
Prej izkazanih 775 „ 50 „

Skupaj 790 „ 31 „

NB. Doneski na naslov »Civil-Metodov dar« so s tem za letos zaključeni.

Vabilo na izredni občni zbor I. pod pokroviteljstvom Njegova Veličanstva cesarja Frana Josipa stoječega vojaško veteranskega društva, ki bo dne 23. septembra t. l. ob 3. uri popoldne v restavraciji »k zlatemu levu« ulica Stadion. Dnevni red: 1. poročilo predsedništva o položaju društva, 2. predlog predsedništva glede malega dostavka pravilom, 3. morebitni predlogi členov, ako so bili 8 dni pred občnim zborom naznanjeni predsedništvu, 4. volitev odborniških namestnikov. **Predsedništvo.**

»Zveza tržaške slov. mladine« naznanja svojim udom in neudom, da bo obdržavala svoje pesne vaje v veliki dvorani v ulici Rossetti št. 4 (pritličje) pod vodstvom gosp. I. Umeka in sicer ob nedeljah in praznikih, pričeni z nedeljo dne 2. septembra ob 4. uri pop. prva, in ob 8. uri zvečer druga vaja.

Na obilno udeležbo vabi uljudno

odbor.

V izkazu darovalcev na veselici »Del. podp. društva« je po pomoti izostalo ime g. I. Subana, ki je podaril 60 st. Tako nam javlja »Del. podp. društvo«.

Odbor pol. društva »Edinost« bo imel v petek zvečer svojo sejo ob navadni uri.

Vesti iz ostale Primorske.

× Cesar v Gorici. Cesar pride med 20. in 24. septembrom v Gorico. Vspored slavnosti je že odobren na najvišjem mestu. Cesar sprejme vse župane gorško-gradiščajnske. O tej priliki izročijo cesarju zlato spominsko medaljo.

Vesti iz Kranjske.

* Osebne vesti. Dvorni svetnik pri dež. vladi kranjski Al. Schemerl je povodom svojega umirovljenja dobil plemstvo. — Sekejski svetnik v notranjem ministerstvu, Andrej grof Schaffgotsch, je imenovan dvornim svetnikom na dež. vladi v Ljubljani, svetnik iste dež. vlade dr. pl. Rülting je dobil naslov in značaj dvornega svetnika. Profesor A. Stritof je iz Kranja premeščen na ljubljansko drž. gimnazijo, suplent na nižji gimnaziji v Ljubljani dr. Jos. Debevec je imenovan pravim učiteljem na gimnaziji v Kranju, suplent na gimnaziji v Kranju Ivan Maselj je imenovan učiteljem na gimnaziji v Novem mestu.

* Obesil se je 5. t. m. 43-letni posestnik Fr. Stepec s Krtine pri Vel. Loki.

* Trg pred justično palačo v Ljubljani. Deželna vlada Kranjska je odobrila sklep obč. sveta, da se prostor pred justično palačo ne sme zazidati, in da se tam napravi javen trg.

* Iz burske vojske se je predvečer zdrav povrnil sin ljubljanskega odvetnika dr. Mosché-ta, gosp. Egon Mosché. Kakor ujetnika so ga Angleži prepeljali v Evropo.

* Starinske izkopnine. Gosp. Pečnik je pri Naraju poleg Dragatuša odkril veliko gomilo, v kateri je bilo 60 mrličev: okraski so večinoma uničeni, pač pa je dobro ohranjenih več lončenih posod, zaplestnic in igel.

* Pobalinstvo. Z Bleda se poroča »Slov. Narodu«, da so nekateri Čehi pred svojim odhodom proslavili spomin Fr. Prešerna s tem, da so okrasili njegov spomenik z vencem, na katerem so bili trakovi v čeških barvah. Čez noč pa je zlobna roka odtrgala trakove in večinoma uničila. Ni dvoma, da je to pobalinstvo izvršil kak Tevton. Res: ubogi narod, čegar pripadniki se tako pobalinsko vedejo napram znamenitim možem drugih narodov!

Stajerske vesti.

— Žalostna smrt. Iz Celja poročajo »Slov. Narodu« dne 26. t. m.: »Ravnokar se je raznesel glas, da so znanega Rakuša našli s hčerjo majorja Koppa za Miklavževim hribom ustreljena. Motiv samomorila niso še znani, sklepa se pa iz dozdajšnjega njegovega življenja, da so vzrok razne nemoralnosti in denarne zadrege, iz katerih vzrokov je tudi njegov najboljši prijatelj, dr. Beck moral popihati iz Celja. Ustreljenec je od vseh slovenskih slavnostij znan kot Atila, oborožen s kaučukovim bičem. Kakor znano, je njegov najstarejši brat bil zaradi nekega nemoralnega čina nolens-volens spravljen v blaz-

nico, ter da je podobno umrl». Samomorilec je brat žalostno proslulega celjskega podžupana Rakuša.

Vesti iz Koroške.

Nemci — med seboj! Iz Celoveca nam pišejo dne 26. avg.: Večkrat že se je pisalo o tem, kako »ljubeznivo« delajo med seboj Nemci, oni, ki nam »minderwerthig« Slovincem skozi duri in okna vsiljujejo svojo blaženo nemščino ter »überwerthig« kulturo! Evo Vam novega dokaza o tem. Dr. Steinwender, brezdvomno ena najbistrejših glav med nemškimi liberalnimi politikami, je prišel pri radikaleh stroge in milejše vrste že dolgo v nemilost. Izstopiti je moral celo iz nemške ljudske stranke in sedaj ga napadajo, kjer le morejo. Ali o tem nikakor ne rabijo rokoVIC. Znak temu je, da so mu Schönereferje: »Unverfälschte deutsche Worte« zadnjič posvetile to-le »pohvalo«: »Doppelgesichtiger Wählerbelügner in Villach, politisches Gesinnungs-Chamäleon und deutschthumspreisgeberischer Mantelhänger und Ministeranwärter, Förderer des clericalen Lehrerverbändungs- und Charakterverleugnungs-Vereines«. — To zado- stuje! Da-li si g. Steinvender to »diplomo« obesi za zrcalo, ne vemo; nam pa je v dokaz, kako visoko se je v naših dneh že povzpela »die voranleuchtende deutsche Kultur!« — No, v borbi zoper Slovence se že zopet najdejo — sovražni bratci!

Razne vesti.

Razglednice se lahko pošiljajo z znamko za 3 st., ako je zadaj samo podpis odpošiljateljev in nič drugih pismenih priobčil, in ako se spredaj prečrta napis »dopisnica«, ter se mesto tega zapiše: »tiskovina«. Kdor torej potuje in je od mnogih strani naprošen za dopušiljatev razglednic, si na ta način lahko prihrani za -- tobak.

Gibraltarski predor. Francoski inženir Jean Berlier je izdelal načrt, po katerem bi spojili Evropo in Afriko po podmorskem predoru, pod Gibraltarskim prelivom, kjer sta si zemljini najbliže. Predor bi bil 41 km. dolg. Stroški so proračunjeni na 123 milijonov frankov. Težave tega podjetja ne bi bile večje nego n. pr. pri Cenisnem, Sv. Gothardskem, Arlberskem in Simplonskem predaru. Omenjeni inženir je izumil nove stroje, s katerimi bi hitreje in ceneje delali, nego na prejšnjih takih podjetjih in bi to velikansko delo izvršili v sedmih letih. Španska vlada podpira ta načrt; marokanskemu sultanu sicer ta namera ne prija, vendar pa upajo, da se ne bode protivil izvršitbi nameravanega predora. (Pl. Vestnik.)

Žalostna smrt lahkozivca. Minole dni je našla policija v Budimpešti na neki cesti postarnega moža, ki si je v prenočevanje izbral kup drv ter si potem vpricho policije pognal krogeljo skozi glavo. V samomorilec so spoznali 51-letnega bivšega arhitekta Josipa Mongemanna, ki je pred leti mnogo spekuliral z zemljišči za stavbe ter si s tem pridobil mnogo stotisočev premoženja. Posedoval je 6 hiš in jedno vilo. A bil je slab gospodar, ter je metal denar s periščem okoli, dokler ga niso igra in ženske popolnoma uničile gospodarski in moralno. Udal se je pijačiji ter padal vedno niže. Nekaj časa so ga še podpirali njegovi znanci, a končno je bil brez strehe, ter se je ustrelil na zemljišču, ki je bilo nekdanj njegova last.

Anarhist v Spljetu. Minolo nedeljo so v Spljetu aretirali Istrana Lazzarija, na katerega leti sum, da je anarhist. Preiskali so mu stanovanje ter našli več anarhističnih časnikov in pisem, ki mu jih je pisal v Trstu aretirani anarhist Stipinovich.

Alkoholisti med živalstvom. Pijaństwo, ta najnevarnejša strast, nima svojih privržencev le med ljudmi, marveč tudi med živalmi. Izmed ptičev so posebno senice in škoreci veliki prijatelji »poštenega požirka«. Ako damo vjetemu škorecu čašo piva, bo svoj kljun potakal globoko v pijačo ter z veliko ugodnostjo požiral ječmenov sok. Neki škorec, ki je večkrat napravil intimno znanje s pivom, je nazadnje imel tako nagnenje do »bavarskega«, da je hotel od vsake čaše dobiti svoj delež. Priletel je na mizo, sel na rob čaše ter pil toliko časa, da mu je pivo zlezlo v glavo. V svoji »dobri volji« je potem napravljaval razne norosti, a končno se je utrujen spravil v kak kot ter ondi prespal pijanost. Istotako delajo senice. Mej sesaleci so k alkoholu najbolj nagnjeni psi in opice. O nekem psu se poroča

ta-le dogodbica: »Vanda« je bil »dijaški pes«. Kakor hitro je došla v običajno krémo, vrgla se je na »svojo čašo«, t. j. posodo, katero je krémar imel postavljeno pod pipo in v katero je lovil čez tekoče pivo. Pes »Vanda« je pil, dokler ni obležal kakor mrtev. Napil se je tako, da je bil dopolnoma trd in neobčuten celo za udarce in bree. Drugi dan pa je imel navadno poštenega »mačka«. Strast je končno spravila psa v krtovo deželo.

Brzjavna poročila.

Z dvora v Ischlu.

ISCHL 29. (K. B.) Ob 11. uri popoldne je cesar sprejel ministra za znanje stvari, grofa Goluchowskega v avdijenci. Grof Goluchowski se popoldne udeležil dinéja najvišje rodbine, na katerem bo prisoten tudi romunski kralj.

Vojna v južni Afriki.

PETROGRAD 28. (K. B.) Odposlanstvo Burov je večeraj odpotovalo od tod.

CAPSTAT 28 (K. B.) Reuter javlja: Bitka pri Belfastu in Dalma-nuthi še traja. Buller se je polastil Bergendala ter zasedel močno stališče od Dalmanuthe proti severu; o tem je imel razmeroma malo zgb.

LONDON 28. (K. B.) Reuter javlja večeraj iz Maseru-a: Pri Senekalu in Betlehemu so se pojavila tri majhna burska poveljstva. — Lord Roberts javlja, da je v bitki dne 25. t. m. padlo 5 mož, a 58 jih je bilo ranjenih. Bullerjeve čete so se utaborile tam, kamor so dospete o mraku. — Večeraj je 13 ur od Salisburyja neki tovorai vlak padel z mosta; o tem je 5-oseb zgbulo življenje.

LONDON 28. (K. B.) »Daily Mail« javlja večeraj iz Lourenzo Marqueza: O zadnjem napadu Bullerjevem na stališča Burov ob cesti Ermelo-Machadodorp so imeli Buri težke zgbue; polovica njihovih topničarjev je padla. V vojnem svetu prošlega četrta so Buri sklenili z 21 glasovi proti 9 (Boha je bil proti), da sprejmejo zopet prvotni načrt ter se umaknejo v Lydenburg. Zaloge, ki so jih bili odpeljali z Lydenburga, so že zopet vrnili tječaj.

LONDON 29. (K. B.) Glasom brzjavke v »Standardu« iz Belfasta z dne 27. t. m. drži sovražnik še vedno hribovje na južni strani železnice; s skalovja, od koder je streljal iz pušek na Angleže, so ga pregnali. Buri streljajo iz dveh težkih topov na stališče Angležev ter so jih pristili, da so umaknili svoj train.

Ustaja na Kitajskem.

SHANGHAI 28. (K. B.) Reuter javlja: Inozemski konzuli ne odobravajo razsvetljenja mesta o priliki osvojenja Pekinga ter so izjavili mestni upravi, da se ne udeleže razsvetljenja. Tukaj krožijo vesti o važnem koraku, katerega so Angleži storili v dolini reke Yangtse.

LONDON 28. (K. B.) Reuter javlja iz Washingtona, da Zjedinjene države niso povabile nobene velesile na posvetovanje glede ureditve razmer na Kitajskem niti niso one sprejele od kake druge velesile takega vabila.

LONDON 28. (K. B.) Washingtonski dopisnik lista »Morning-Post« javlja večeraj svojemu listu, da je zvedel, da je ruska vlada povprašala pri ameriškanskih finančnikih, da-li bi mogla v Newyorku vdobiti posojilo za vojne svrhe.

DUNAJ 28. (K. B.) Glasom brzjavne vesti je ces. ladija »Zenta« prispela v Čifu. — Ces. ladija »Marija Terezija« javlja: Oddelek pod poročnikom Wickerhauserjem je dne 20. t. m. prišel v Peking. Neki rusko-japonski oddelek je odkorakal iz Pekinga proti severu.

LONDON 28. (K. B.) »Standard« javlja večeraj iz Shanghaija, da je sedaj dokazano z listinami, da je Yunglu dejanski provzročitelj ustaje v Pekingju in Tientsinu, obrnjene proti tujeem, ter da je on pregovoril prince Tuana, Kvangsija, Li-Ping-Henga in cesarico, da so se pridružili sovražnemu gibanju.

HONGKONG 28. (K. B.) V Kantonu je vse mirno. Trgovske zadruge podpirajo reveže, da bi tako preprečile nemire.

LONDON 29. (K. B.) List »Times« priobčuje to-le brzjavko iz Hongkonga: Semkaj so prispelle vesti, da »črne zastave« neprestano napadajo naselbine na severni reki ter uničujejo lastnino misijonarjev.

LONDON 29. (K. B.) »Daily News« javlja večeraj iz Shanghaija: Brzjavka angleškega konzula v Almoju z dne 27. t. m. poroča, da so Japonci uravnali top na Yamen

Toatajev. Položaj da je nevaren. Toataj je protestiral proti temu, da bi izkrcali čete, ker da to nasprotuje, dogovoru s podkralji. Izjavil je, da ne more vzdrževati miru, ako ne umaknejo čet.

Pravda proti Bresciju.

MILAN 29. (K. B.) Pravda proti Bresciju je danes pričela. Sodišče je odklonilo predloge, da bi se pravda odložila. Bresci noče ničesar odkriti.

Trgovina in promet.

Uvod v nauk o trgovini.

II. del.

Trgovina z blagom.

Tretji oddelek.

Uloga denarja v trgovini z blagom. Kovan in papirnat denar.

(Dalje.)

V izdajanje bankoveev (not) v nadomestilo kovanega denarja pooblašča država bančne zavode ter daja s tem trgovcem priložnost, da zalagajo (deponujejo, hranijo) svoje kovine (zlato) pri dotični banki ter sprejemajo za nje papirnat denar, ki je priložnejši za plačevanje in pošiljanje iz kraja v kraj. Take note so bankovei v pravem smislu besede, t. j. nakaznice na kovan novec, plačne donosileu na bančnih blagajnicah, katerih mora biti dovolj, da je mogoče povsod zamjenati note za zlato.

V državah z dobro urejenim denarstvom je omogočeno, da prihaja zlato iz inozemstva neposredno v banke, kjer ga zamenjajo za bankovee, tudi če še ni prekovan v domači novec. Na drugi strani pa se mora v bankah tudi vedno dobiti zlata, če ga potrebujemo za plačila v inozemstvu. Dobro urejena banka skrbi za to, da hrani vedno zadosten zaklad zlata, kolikor ga treba za gospodarstvo države; ta zaklad nadomestuje v prometu seveda bankovei. V državi z dobrim denarstvom nikdar znatno ne primanjkuje denarja, pa tudi preveč ga ni nikoli.

Ker pa v nekih dobah v letu (n. pr. koncem junija, decembra, v jeseni po žetvi), nastaja v trgovini večja potreba denarja, so banke pooblaščene, da izklajajo tudi bankovee, ki niso pokriti z zlatom. To se godi tako, da si banka nabavlja menije ter izposojujejo denar na vrednostne papirje, katere hrani potem v zastavi (diskontno in lombardno poslovanje). Dotično svoto (diskontno ali posojeno valuto) odšteje v takem slučaju v bankoveih, ki niso pokriti s kovino, ampak z menjicami in zastavami. Ako potrebujejo trgovci več denarja, izdajo več menjic in zastavijo več vrednostnih papirjev in se vsled tega v prometu pomnoži denar.

O tem izdajanju nepokritih bankoveev pa ne sme trpeti njih varnost; vsaki čas moramo imeti prilike, da zamenjamo note za zlato. Banka sme torej izdajati take note le v omejenem številu, sicer pride lahko do tega, da mora začasno ustaviti (sistirati) zamenjevanje bankoveev. Po dosedanjih izkušnjah računajo, da zahteva le del lastnikov bankoveev ob enem plačilo v gotovini (zlato) ter zadostuje celo o motenih gospodarskih razmerah (krizah), če je pokritih 33 $\frac{1}{3}$ do 40 odstotkov izdanih not s kovino (tretjinsko, oziroma dvepetinsko pokritje).

(Pride še.)

Denarni trg.

Dne 27. t. m. so znašali stavki za bančne akepte prve vrste na dunajskem javnem trgu 4 $\frac{7}{16}$ ‰. Prolongacijski stavki pri bankah so znašali 4 $\frac{3}{4}$ ‰, drugod 5‰. Vlog na glavnem zavodu avstro-ogerske banke je bilo za 1-5 milijonov kron, zapadlosti za 2-3 milijonov kron.

Avstrijski Lloyd.

Rusija je odredila za ladije, ki prihajajo iz Carigrada, 10-dnevno karanteno. Vsled tega parniki avstrijskega Lloyda ne bodo pristajali v Odesi in Bitumu ter Lloyd za sedaj ne sprejema pošiljatev v te kraje.

Proti kašlju,
gribohu, hripavosti, upadajoju glasu, kataru itd.
zahtevajte vedno
Prendinijeve paštilje
Čudovit učinek pri pevcih, govornikih, prepoved-
nikih, učiteljih itd.
Dobivajo se v skatlicah v Prendinijevi lekarni
v Trstu in v vseh tukajšnjih boljših lekarnah
kakor tudi po celi Evropi.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poroštvom,
ulica S. Francesco št. 2, I. n.
(Slovenska Čitalnica).

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni ud zadruga in se obrestujejo po 4%. Rentni davek od hranilnih ulog plačuje zavod sam.

Posojila dajejo se samo zadrugnikom in sicer na uknjižbo po 5 1/2%, na menjico po 6%, na zastave po 5 1/2%.

Uradne ure so: od 9—12 dopoldne in od 3—4 popoldne; ob nedeljah in praznikih od 10—12 dopoldne.

Izplačuje se: vsaki ponedeljek od 11—12 dopoldne in vsaki četrtek od 3—4 popoldne.

Poštno hranilnični račun 816.004.

Trgov.-obrtna registrovana zadruga

z neomejenim jamstvom.

V GORICI, semeniška ul. št. 1., I. nadst.

Obrestuje hranilne vloge, stalne, ki s nalože za najmanj jedno leto po 5%, navadne po 4 1/2%, in vloge na Conto-corrent po 3,60%. Sprejema hranilne knjižice družih zavodov brez izgube obresti ter izdaja v zameno lastne. Rentni davek plačuje zadruga sama.

Daje posojila na porošstvo ali zastavo na 5letno odplačevanje v tedenskih ali mesečnih obrokih, proti vknjižbi varščine na 10letno odplačevanje, v tekočem računu po dogovoru.

Sprejema zadrugnike, ki vplačujejo delež po 300 kron po 1 krono na teden, ali daljših obrokih po dogovoru. Deleži se obrestujejo po 6,15%.

Vplačevanje vrši se osebno ali potom položnice na čekovni račun št. 842.366.

Uradne ure: od 9—12 dopoldne in od 3—4 popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9—12. dopoldne.

M. AITE

Trgovina manufakturnega blaga

Trst. — Via Nuova — Trst.

vogal Via S. Lazzaro št. 8.

Čast mi je javiti slav. občinstvu in cenj. odje malcem, da sem prejel bogat izbor raznovrstnega blaga za spomlad in poletje in sicer: črne in barvane usovij, za moške obleke; velik izbor snovij za ženske kakor: saten, perkal, piké za obleke in bluze v lepih risanjih. Bogata zaloga raznovrstnega perila na meter, nadalje srajce, maje, ovratniki in ovratnice najnovjše mode, namizni bel in barvani prti; bele in barvana zagrinjala na meter in gotove.

Drobniarje za krojače, kitničarke in šivilje ter raznovrstni okraski za ženske obleke.

Naroče za moške obleke po meri z največjo očnostjo in natančnostjo.

Velik izbor blaga za zastave in narodnih trakov za društvene znake.

Vse po najnižjih cenah.

Nadejaje se tudi v prihodnje podpora cen odjemalcev in sl. občinstva, beležim se najljubnej

M. Aite.

Nikaka skrivnost ni več,

da si napravi vsakdo doma sam brez vsake priprave in težave najfinije likerje po francoskem sistemu s pomočjo ekstraktov, ki stanejo za po 5 litrov likerjev: Tropinovec, Absint, Vermut, Ruski pelinovec, Češki liker, Kimel po 80 kr.; Slivovec, Rum, Česnjevec, Alaš, Alpski liker po 85 kr. in Konjak, Benediktinec, Char-treuse, Pilzenski liker po 95 kr. Razpošiljam proti predplačilu v znakah ali poštno nakaznico; po poštnem povzetju 10 kr. več. Vsaki pošiljati pridenem navodilo kako se napravi liker. Preprodajalec, če naročijo več blaga, se cene mnogo znižajo.

Anton Rukavina

TRST - Via Belvedere št. 23. - TRST

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi
sklepa

zavarovanja na smrt in na doživetje, doto otrokom,
pokojnine in različna zavarovanja.

25-letni mož zagotovi proti četrtletni zavarovalnini K. 6.42 zaostalim svojim K. 1000.—, plačilno takoj po njegovi smrti ali pri doživetju 60. leta. Po petletnem plačevanju zmanjšuje se zavarovalnina za dividendo.

Najugodnejši pogoji. Ves dobiček pripada članom.

V poslednjih letih izplačano je bilo 10 odstotkov zavarovalnine.

Izplačana dividenda	K 716.541.28
Reserve in fondi	K 20.579.494.88
Dosedanja izplačila	K 62.922.942.86

Pojasnila in tarife radovoljno pošilja

generalno ravnateljstvo banke „Slavije“ v Pragi

na Havličkovem trgu,

kakor tudi nje generalni zastop v Ljubljani.

Omnibus k vsakemu vlaku.

Restaurant Hôtel Sušak Kavarna

Obed po 1 krono. — Večerja po 60 vin.

Poleg abonementov je podpisano ravnateljstvo uvedlo tudi izdajo blokov, veljavnih za željeno dobo za obede po ceni ene krone. Vsak dan raznovrsten in obilen menu.

Izborna bela vina iz slavnoznanih kleti prav. grofa Nikole Podrinskega v Zagrebu.

Domače vino prve vrste iz Meje je vedno v veliki izbiri liter po 1 K. 20 vin.

Dalmatinska najizbranejša vina v butiljah po vin. 40, 60 in 1 K.

Opozarjajo se p. n. gospodje obiskovalci posebno na slovite marke Solinsko in Kastelanski Crljenak. Pristna Vodica iz Bakra, lastnega pridelka, po 2 K. butiljka.

Plzensko pivo iz prve delniške pivovarne v Plznu po 64 vin. liter.

RAVNATELJSTVO.

Elegantne sobe od K 1.20 naprej.

Velika dvorana za koncerte in gledališke predstave

Električno razsvetljen vrt.

Balincaje in Lawn-Tennis.

Omnibus k vsakemu vlaku.

Gimnazijski konvikt

Benediktinske ustanove pri Sv. Pavlu na Koroškem.

Polletna penzija 280 kron.

Javni višji gimnazij.

Pojasnila daje predstojništvo konvikta. Rok za vsprejemno skušnjo: 17. september.

HERA PROMETHEUS

DELNIŠKO DRUŠTVO ZA APNENI OGLJIK IN ACETILENSKI PLIN NA DUNAJU

Izvršuje napeljave za razsvetljavo s plinom in acetilenskim plinom za zasebnike in mesta v kakoršnjih si bodi številnih plamenov.

Točno delo z jamčenjem za nepomankljiv učinek.

ŠEST ZLATIH KOLAJN

Zlata kolajna Berlin	1898	Zlata kolajna Budapest	1899
	99	Schiedam Haag	
Vratislava		Monakovo	

Izvršenih 2000 napeljav za zasebnike v vseh delih sveta.

Centralne napeljave v delovanju s približno 15000 plamenov.

Čistilni in sušilni sistem glasom privilegija nemškega cesarstva št. 98.762 in 108.244, ki zadošča najstrožjim zahtevam, se je dejanski uporabil z najodličnejšimi uspehi.

Apneni ogljik nalprve vrste, ki daje največ plina, se prodala po ugodnih cenah.

Glavni zastopnik

za Istro, Goriško, Trentinsko, Dalmacijo, Kranjsko, Italjansko, ter angleško Indijo

EDVARD TURECK V TRSTU.

Pozor perice!

Perite

perilo, okrožnike, pohištvo, podove, stopnice itd. itd.

— z —

„ABLUVIA“

(milasta razkužljiva soda)

ki je ekonomična, zdravilna ter prihrani na času in delu.

Rabi se jo povsod namesto sode in mila.

Rabljiva tudi z morskovo vodo.

Navodilo, kako jo je rabiti in prodaja na debelo se nahaja v

ulici S. Caterina št. 5.

Na drobno se prodaja v vseh drogerijah in prodajalnicah jestvin.

Stenografa in pisarja

sprejme takoj dr. Matej Pretner, advokat v Trstu, Via Cassa di Risparmio šte. 7.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednostnih papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni izkaz 2 1/2%	30-dnevni odkaz 2 1/2%
30- " " 3 3/4%	3-mesečni " 2 1/2%
	6- " " 2 1/2%

na pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstrijske veljave, stocijo nove obrestne takse v krepst z dnem 24. junija, 28. junija in odnomo 20. avgusta t. l. po dotičnih obiavah.

Okrožni oddel.

v vredn. papirjih 2% na vsako svoto. V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropave, Reko kako v Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomostu, Czovec, Ljubljano, Linc, Olomou, Reichenberg, Saaz in Solnograd, brez troškov.

Kupnja in prodaja

bitku 1% provizije.

Inkaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

Jamčevne listine po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu, Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohranu.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske in italijanskih frankih, ali pa po dnevnem kursu.

Sprejemajo se v pohranu vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, — izjemski bankovci itd. po pogodbi.

Mala oznanila.

Pod to rubriko prinašamo oznanila po najnižjih cenah. Za enkratno insercijo se plača po 1 nvč. za besedo; za večkratno insercijo pa se cena primerno zniža. Oglasi za vse leto za enkrat na teden stanejo po 10 glđ. ter se plačujejo v četrtletnih anticpatnih obrokih. Najmanja objava 30 nvč.

V Trstu.

Zaloga likerjev v sodčih in buteljkah.

Perhauc Jakob ulica Acquedotto 8
Zaloga vsakovrstnih vin in butelj. Postrežba točna, cene zmerne.

Krème.

Potočnik Fran ima gostilno v ulici Ireneo št. 2, točj istrsko, dalmatinsko in belo vipavsko vino ter Steinfeldsko pivo vsaki čas mrzle jedi. Odprto vedno do polnoči.

Obuvala.

Rehar Peter ulica Riborgo št. 25. Velika zaloga in delavnica vsakovrstnega obuvala po naročbi.

Pekarne in sladčearne.

H. Stibiel Piazzetta S. Giacomo št. 3 (Corso) filijalka ulica Riborgo 15. ima veliko pekarno in sladčearno. Vedna zaloga vsakovrstnih tort, krokandov, konfetov, raznovrstnih sladčev v kosih in v škatljicah, finih biskotov, različnih likerjev in vin v buteljkah za poroke, birne, krste in druge slavnostne prilike. Vsakovrsten, vsak dan večkrat pečen fin in navaden kruh se razpošilja po pogodbi in naročilu franko na dom in trgovcem v razprodajo.

Jak. Perhauc Ulica Stadion št. 20, pekarna in sladčearna, svež kruh večkrat na dan, prodaja moke. Vsprejema tudi domači kruh v pečivo. Postrežba točna.

Kavarne.

Anton Šorli priporoča svoji kavarni „Commercio“ in „Tedesco“ ki sti shajališči Slovencev. Na razpolago so vsi slovenski in mnogi drugi časniki.

Trgovci.

Fran Hitty Ulica Barriera vecchia št. 13 prodajalnica vsakovrstnega manufakturnega blaga in drobnarij. Na zahtevanje se pošiljajo vzorci tudi na deželo.

Oglje in drva.

Muha Josip v ulici del Torro šte. 12 priporoča svojo dobro preskrbljeno zalogo oglja in raznega kuriva kakor pre-moga, koka, trdega lesa itd. Svoji k svojim!

Pohištvo.

Prva slovenska izdelovalnica in zaloga raznovrstnega pohištva lastnega izdelka. Sprejemam naročbe po načrtu. Delo fino in trpežno, cene brez konkurence. Za mnogobrojne naročbe se toplo priporoča svojim rojakom v mestu in na deželi v smislu gesla „svoji k svojim.“ Andrej Jug v Trstu ulica S. Lucia 12 (zadej e. kr. deželne sodnije.)

Slovenec priporoča svojo veliko prodajnico in izdelovalnico vsakovrstnega pohištva in popraviljenje istega po cenah ki zadovolje gotovo vsakega gosta. Za obilne obiske se priporoča Ivan Cink, ulica S. Daniele št. 2.

Voščene sveče.

J. Kopač svečar v Goric ulica Sv. Antona št. 7 izdeluje sveče iz pristnega čebelnega voska. Za pristnost jamči s 2000 k. Za obilne naročbe se priporoča prečastiti duhovščini, cerkvenim oskrbnostvom ter slavnemu občinstvu.